

بخش ۳ - سؤال در ماهیت فکرت

نخست از فکرِ خویشم در تحیر
چه بود آغازِ فکرت را نشانی

چه چیز است آن که خوانندش تفکر
سرانجامِ تفکر را چه خوانی

بخش ۴ - جواب

۱	مرا گفתי بگو چَبودِ تفکر	کز این معنی بماندم در تحیر
۲	تفکر رفتن از باطل سوی حق	به جزو اندر بدیدن کلّ مطلق
۳	حکیمان کاندرا این کردند تصنیف	چنین گفتند در هنگام تعریف
۴	که چون حاصل شود در دل تصور	نخستین نام وی باشد تذکر
۵	وز او چون بگذری هنگام فکرت	بود نام وی اندر عرف عَبرت
۶	تصور کان بود بهر تدبّر	به نزد اهلِ عقل آمد تفکر
۷	ز ترتیبِ تصوره‌های معلوم	شود تصدیقِ نامفهومِ مفهوم
۸	مقدم چون پدر، تالی چو مادر	نتیجه چیست؟ فرزندی، ای برادر
۹	ولی ترتیبِ مذکور از چه و چون	بود محتاجِ استعمالِ قانون
۱۰	دگرباره در آن گر نیست تأیید	هر آئینه که باشد محض تقلید
۱۱	رهی دور و دراز است آن رهاکن	چو موسی یک نفَس ترک عصاکن
۱۲	درآ در وادیِ ایمن زمانی	شنو «إِنِّي أَنَا اللَّهُ» بی گمانی
۱۳	محقق را که وحدت در شهود است	نخستین نَظَره بر نور وجود است
۱۴	دلی کز معرفت نور و صفا دید	ز هر چیزی که دید اوّل خدا دید
۱۵	بود فکرِ نکور را شرط تجرید	پس آنکه لمعه‌ای از برق تأیید
۱۶	هر آن کس را که ایزد راه ننمود	ز استعمالِ منطق هیچ نگشود
۱۷	حکیم فلسفی چون هست حیران	نمی‌بیند ز اشیا جز که امکان
۱۸	از امکان می‌کند اثباتِ واجب	از این حیران شد اندر ذاتِ واجب
۱۹	گاهی از دور دارد سیر معکوس	گاهی اندر تسلسل گشته محبوس
۲۰	چو عقلش کرد در هستی توغّل	فرو پیچید پایش در تسلسل
۲۱	ظهورِ جمله اشیا به ضدّ است	ولی حق را نه مانند و نه ندّ است
۲۲	چو نبود ذاتِ حق را ضدّ و همتا	ندانم تا چگونه دانی او را؟
۲۳	ندارد ممکن از واجب نمونه	چگونه دانیش آخر چگونه؟
۲۴	زهی نادان که او خورشید تابان	به نورِ شمع جوید در بیابان

وزن: مفاعیلن مفاعیلن فعولن (هرج مسدس محذوف یا وزن دوبیتی)

منابع:

۱- وسایات گنجور:

[شیخ محمود شبستری « گلشن راز » بخش ۳ - سؤال در ماهیت فکرت](#)

۲- کتاب گلشن راز، اثر: شیخ محمود شبستری

با مقدمه و تصحیح و توضیحات به اهتمام دکتر صمد موحد

خانقاه خاکسار جلالی مطهری
Khaksar Khanqah

تنظیم و ارائه: وسایات خانقاه خاکسار مطهریه